

Adresa / Adresa / Address:
 Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine
 V kozarske brigade 18 78000 Banja Luka, BiH
 Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине
 V козарске бригаде 18 78000 Бања Лука, БиХ
 Bosnia and Herzegovina Directorate of Civil Aviation
 V kozarske brigade 18 78000 Banja Luka, B&H
 Tel/Tel/Phone: +387 51 921 222, Fax: +387 51 921 520
 e-mail: bhdca@bhdca.gov.ba
 www.bhdca.gov.ba

ОБРАЗАЦ САДРЖАЈА ОБУКЕ, ИСПИТ ПРАКТИЧНЕ ОСПОСОБЉЕНОСТИ И ПРОВЈЕРА СТРУЧНОСТИ ЗА АТПЛ/ОВЛАШЋЕЊЕ ЗА ТИП ХЕЛИКОПТЕРА И ПРОВЈЕРА СТРУЧНОСТИ ЗА ИР
 Content of the Training, Skill Test and Proficiency Check Form for ATPL/Helicopter Type Ratings and Proficiency Check for IR

Провјера практичне оспособљености <i>Skill Test</i>	Провјера стручности <i>Proficiency Check</i>	АТПЛ	Овлашћење за тип <i>Type Rating</i>	Хеликоптер <i>Helicopter</i>			
				SE-SP	SE-MP	ME-MP	ME-SP
☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐

Прво издавање <i>Initial Issue</i>	Продужење овлашћења <i>Revalidation</i>	Обнављање овлашћења <i>Renewal</i>	Врста операција <i>Type of Operations</i>	
☐	☐	☐	SP ☐	MP ☐

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ КАНДИДАТА: <i>APPLICANT'S NAME AND SURNAME:</i>	
ТИП/БРОЈ ДОЗВОЛЕ КАНДИДАТА: <i>LICENCE TYPE / NUMBER:</i>	
ПОТПИС КАНДИДАТА: <i>APPLICANT'S SIGNATURE:</i>	

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ИНСТРУКТОРА: <i>INSTRUCTOR'S NAME AND SURNAME:</i>	
ДОЗВОЛА ТИП/БРОЈ: <i>LICENCE TYPE / NUMBER:</i>	
ПОТПИС ИНСТРУКТОРА: <i>INSTRUCTOR'S SIGNATURE:</i>	

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ИСПИТИВАЧА: <i>EXAMINER'S NAME AND SURNAME:</i>	
ДОЗВОЛА ТИП/БРОЈ: <i>LICENCE TYPE / NUMBER:</i>	
БРОЈ ОВЛАШТЕЊА И УЛОГА ИСПИТИВАЧА: <i>NUMBER OF AUTHORISATION AND ROLE OF EXAMINER:</i>	
ПОТПИС ИСПИТИВАЧА: <i>EXAMINER'S SIGNATURE:</i>	

H	FFS	FTD	OTD	Тип ваздухоплова: <i>Aircraft Type:</i>	Регистрација: <i>Registration:</i>	Вријеме провјере: <i>Total Flight Time:</i>	Датум провјере: <i>Date of Test/Check:</i>
☐	☐	☐	☐				

Сљедећи симболи значе (The following symbols mean):

M = обавезна вјежба (mandatory exercise)

P = оспособљен као PIC или копилот за издавање овлашћења за тип за SPH или оспособљен као PIC или копилот и као PF и PNF за издавање овлашћења за тип за MPH (trained as PIC or Co-pilot for the issue of a type rating for SPH or trained as PIC or Co-pilot and as PF and PNF for the issue of a type rating for MPH).

Практична обука ће се изводити на нивоу опреме за обуку приказану као (P), или се може изводити на већем нивоу опреме приказане стрелицом (—>) (The practical training shall be conducted at least at the training equipment level shown as (P), or may be conducted up to any higher equipment level shown by the arrow (—>).

Сљедеће скраћенице се користе за означавање опреме (The following abbreviations are used to indicate the training equipment used):

FFS	Симулатор летења (Full Flight Simulator)
FTD	Уређај за летачку обуку (Flight Training Device)
H	Хеликоптер (Helicopter)

Дијелови означени звјездицом (*) ће се летјети у стварним или симулираним ИМС условима, само за подносиоце захтјева који желе продужити или обновити IR(H), или проширити привилегије тог овлашћења на други тип ((*) shall be flown in actual or simulated IMC, only by applicants wishing to renew or revalidate an IR(H), or extend the privileges of that rating to another type.).

Инструменталне процедуре (секција 5) ће изводити само подносиоци захтјева који желе продужити или обновити IR(H), или проширити привилегије тог овлашћења на други тип. FFS или FTD 2/3 се могу користити у ту сврху (Instrument flight procedures (section 5) shall be performed only by applicants wishing to renew or revalidate an IR(H) or extend the privileges of that rating to another type. An FFS or FTD 2/3 may be used for this purpose.).

FSTD ће се користити за практичну обуку и испитивање ако је FSTD дио курса за овлашћење за тип.

Сљедеће ће бити примјењиво на такав курс:

- i. квалификација FSTD како је утврђена у одговарајућим захтјевима дијела ARA и дијела ORA (the qualification of the FSTD as set out in Part-ARA and Part-ORA);**
- ii. квалификованост инструктора и испитивача (the qualifications of the instructor and examiner);**
- iii. количина оспособљавања на FSTD-у током курса (the amount of FSTD training provided on the course);**
- iv. квалификације и претходно искуство на сличним типовима пилота који се оспособљава (the qualifications and previous experience in similar types of the pilot under training); и**
- v. количина летачког искуства под надзором након издавања новог овлашћења за тип (the amount of supervised flying experience provided after the issue of the new type rating).**

ЈЕДНОПИЛОТНИ / ВИШЕПИЛОТНИ ХЕЛИКОПТЕРИ SINGLE / MULTI-PILOT HELICOPTERS		ПРАКТИЧНА ОБУКА Practical Training				ATPL/ овлашћење за тип хеликоптера, испит практичне оспособљености или провјера стручности ATPL / Helicopter Type Rating Skill Test / Proficiency Check		
Маневри / Процедуре Manoeuvres / Procedures	FTD	FFS	H	Иницијали инструктора по завршетку обуке Instructor's initials when training completed	Провјерен на Checked in	Иницијали испитивача по завршетку испита Examiner's initials when test completed		
					FFS H	1 st attempt	2 nd attempt	
ОДЈЕЉАК 1 – Припрема лета и провјере SECTION 1 - Pre-flight preparations and checks								
1.1 Припрема лета Спољни преглед хеликоптера; локација сваке ставке и сврха прегледа Pre-flight preparation Helicopter exterior visual inspection; location of each item and purpose of inspection				P		M		
1.2 Преглед кабине Cockpit inspection		P		→		M		
1.3 Процедуре стартовања, провјера радио и навигацијске опреме, избор и подешавање навигацијских и комуникацијских фреквенција Starting procedures, radio and navigation equipment check, selection and setting of navigation and communication frequencies	P		→	→		M		
1.4 Вожење/вожење из лебдења у складу са инструкцијама контроле летења или инструктора Taxiing/air taxiing in compliance with air traffic control instructions or on instructions of an instructor			P	→		M		
1.5 Претполетни поступци и провјере Pre-take-off procedures and checks	P		→	→		M		
ОДЈЕЉАК 2 - Маневри и поступци у лету SECTION 2 - Flight manoeuvres and procedures								
2						M		
2.1 Полијетања (различити профили) Take-offs (various profiles)		P		→		M		
2.2 Полијетање и слијетање на терене под нагибом Sloping ground take-offs and landings		P		→		M		
2.3 Полијетање са максималном полетном масом (стварном или симулирано полијетање са максималном полетном масом) Take-off at maximum take-off mass (actual or simulated maximum take-off mass)	P		→	→		M		
2.4 Полијетање са симулираним отказом мотора непосредно прије достизања TDP или DPATO Take-off with simulated engine failure shortly before reaching TDP or DPATO		P		→		M		
2.4.1 Полијетање са симулираним отказом мотора одмах након достизања TDP или DPATO Take-off with simulated engine failure shortly after reaching TDO or DPATO		P		→		M		
2.5 Пењући и спуштајући заокрети са вађењем у одређеним курсевима Climbing and descending turns to specified headings	P		→	→		M		
2.5.1 Лијеви и десни заокрети нагиба 30°, са промјеном курса за 180° и 360°; управљање само на основу показивања инструмената Turns with 30° bank, 180° to 360° left and right, by sole reference to instruments	P		→	→		M		
2.6 Спуштање у ауторотацији Autorotative descent	P		→	→		M		
2.6.1 Слијетање из ауторотације (само SEH) или враћање снаге мотора Autorotative landing (SEH only) or power recovery		P		→		M		
2.7 Слијетања, различити профили Landings, various profiles		P		→		M		
2.7.1 Продужавање или слијетање по симулираном отказу мотора прије LDP или DPBL Go-around or landing following simulated engine failure before LDP or DPBL		P		→		M		
2.7.2 Слијетање по симулираном отказу мотора после LDP или DPBL Landing following simulated engine failure after LDP or DPBL		P		→		M		

ЈЕДНОПИЛОТНИ / ВИШЕПИЛОТНИ ХЕЛИКОПТЕРИ SINGLE / MULTI-PILOT HELICOPTERS		ПРАКТИЧНА ОБУКА Practical Training				ATPL/ овлашћење за тип хеликоптера, испит практичне оспособљености или провера стручности ATPL / Helicopter Type Rating Skill Test / Proficiency Check	
Маневри / Процедуре Manoeuvres / Procedures	FD	FFS	H	Иницијали инструктора по завршетку обуке Instructor's initials when training completed	Проверен на Checked in	Иницијали испитивача по завршетку испита Examiner's initials when test completed	
					FFS H	1 st attempt	2 nd attempt
ОДЈЕЉАК 3 – Редовни и ванредни поступци код отказа следећих система SECTION 3 - Normal and abnormal operations of the following systems and procedures							
3	Редовни и ванредни поступци код отказа следећих система: Normal and abnormal operations of the following systems and procedures:			P		M	Обавезно, 3 ставке морају бити одабране из ове секције A mandatory minimum of 3 items shall be selected from this section
3.1	Мотор Engine	P	→	→			
3.2	Климатизација (гријање, вентилација) Air conditioning (heating, ventilation)	P	→	→			
3.3	Пито/статички систем Pitot-static system	P	→	→			
3.4	Горивни систем Fuel system	P	→	→			
3.5	Електрични систем Electrical system	P	→	→			
3.6	Хидраулички систем Hydraulic system	P	→	→			
3.7	Команда лета и систем тримовања Flight control and trim-system	P	→	→			
3.8	Системи против залеђивања и за разлеђивање Anti- and de-icing systems	P	→	→			
3.9	Аутопилот/flight director Autopilot/flight director	P	→	→			
3.10	Уређаји за стабилност лета Stability augmentation devices	P	→	→			
3.11	Радар, радио висиномјер, транспондер Weather radar, radio altimeter, transponder	P	→	→			
3.12	Навигацијски систем Area navigation system	P	→	→			
3.13	Стајни трап Landing gear system	P	→	→			
3.14	Помоћни извор напајања Auxiliary power unit	P	→	→			
3.15	Радио, навигацијска опрема, FMS Radio, navigation equipment, instruments flight management system	P	→	→			
ОДЈЕЉАК 4 – Ванредни поступци и процедуре у нужди SECTION 4 - Abnormal and emergency procedures							
4	Поступци у ванредним ситуацијама Abnormal and emergency procedures					M	Обавезно, 3 ставке морају бити одабране из ове секције A mandatory minimum of 3 items shall be selected from this section
4.1	Појава пожара (укључујући евакуацију ако је применљиво) Fire drills (including evacuation if applicable)	P	→	→			
4.2	Контрола и уклањање дима Smoke control and removal	P	→	→			
4.3	Разни кварови мотора, гашење и поновно стартовање на безбједној висини Engine failures, shut down and restart at a safe height	P	→	→			
4.4	Избацивање горива (симулирано) Fuel dumping (simulated)	P	→	→			
4.5	Отказ репног ротора (ако је применљиво) Tail rotor control failure (if applicable)	P	→	→			
4.5.1	Губитак репног ротора (ако је применљиво) Tail rotor loss (if applicable)	P	→	Helicopter shall not be used for this exercise			

ЈЕДНОПИЛОТНИ / ВИШЕПИЛОТНИ ХЕЛИКОПТЕРИ SINGLE / MULTI-PILOT HELICOPTERS		ПРАКТИЧНА ОБУКА Practical Training				ATPL/ овлашћење за тип хеликоптера, испит практичне оспособљености или провјера стручности ATPL / Helicopter Type Rating Skill Test / Proficiency Check			
Маневри / Процедуре Manoeuvres / Procedures		FTD	FFS	H	Иницијали инструктора по завршетку обуке Instructor's initials when training completed	Провјерен на Checked in		Иницијали испитивача по завршетку испита Examiner's initials when test completed	
						FFS	H	1 st attempt	2 nd attempt
4.6	Онеспособљеност члана посаде Incapacitation of a crew member	P	→	→					
4.7	Неисправности редуктора Transmission malfunctions	P	→	→					
4.8	Остали ванредни поступци као што је наведено у одговарајућем Летачком приручнику Other emergency procedures as outlined in the appropriate Flight Manual	P	→	→					
ОДЈЕЉАК 5 – Поступци у инструменталном летењу (треба да се извршавају у ИМС или симулираним ИМС) SECTION 5 - Instrument Flight Procedures (To be performed in MCC or simulated IMC)									
5									
5.1	Инструментално полијетање: захтјева се прелазак у инструментални лет што је могуће прије након полијетања Instrument take-off: transition to instrument flight is required as soon as possible after becoming airborne	P*	→*	→*					
5.1.1	Симулирани отказ мотора у току одлажења Simulated engine failure during departure	P*	→*	→*		M*			
5.2	Придржавање одлазних и долазних рута и инструкција АТЦ Adherence to departure and arrival routes and ATC instructions	P*	→*	→*		M*			
5.3	Процедуре круга чекања Holding procedures	P*	→*	→*					
5.4	3D операције до DH/A од 200 стопа (60 м) или до виших минимума ако су одређени поступком прилаза 3D operations to DH/A of 200 feet (60 m) or to higher minima if required by the approach procedure	P*	→*	→*					
5.4.1	Ручно управљање, без уређаја за управљање летом (flight director) Manually, without flight control Напомена: У складу са AFM-ом, RNP APCH поступци могу захтијевати употребу аутопилота или система за управљање летом. Поступак ручног управљања бира се узимајући у обзир таква ограничења (нпр: одаберите ILS за 5.4.1. у случају таквог ограничења у AFM-у). Note: According to the AFM, RNP APCH procedures may require the use of autopilot or flight director. The procedure to be flown manually shall be chosen taken into account such limitations (example choose an ILS for 5.4.1 in case of such AFM limitation).	P*	→*	→*		M*			
5.4.2	Ручно, уз систем за управљање летом Manually, with flight director	P*	→*	→*		M*			
5.4.3	Аутоматски с аутопилотом With coupled autopilot	P*	→*	→*					
5.4.4	Ручно, симулацијом отказа једног мотора; симулација отказа мотора траје за вријеме завршног прилаза прије преласка 1 000 стопа изнад нивоа аеродрома до додира са тлом или до завршетка поступка неуспјелог прилаза Manually, with one engine simulated inoperative; engine failure has to be simulated during final approach before passing 1000 feet above aerodrome level until touchdown or until completion of the missed approach procedure	P*	→*	→*		M*			
5.5	2D операције до минималне висине снижавања MDA/H 2D operations down to the minimum descent altitude MDA/H	P*	→*	→*		M*			
5.6	Процедура прекинутог прилаза са свим моторима оперативним приликом достизања DA/DH или MDA/MDH Go-around with all engines operating on reaching DA/DH or MDA/MDH	P*	→*	→*					

ЈЕДНОПИЛОТНИ / ВИШЕПИЛОТНИ ХЕЛИКОПТЕРИ <i>SINGLE / MULTI-PILOT HELICOPTERS</i>	ПРАКТИЧНА ОБУКА <i>Practical Training</i>				ATPL/ овлашћење за тип хеликоптера, испит практичне оспособљености или провјера стручности ATPL / Helicopter Type Rating Skill Test / Proficiency Check			
Маневри / Процедуре <i>Manoeuvres / Procedures</i>				Иницијали инструктора по завршетку обуке <i>Instructor's initials when training completed</i>	Провјерен на <i>Checked in</i> FFS H	Иницијали испитивача по завршетку испита <i>Examiner's initials when test completed</i>		
	FTD	FFS	H			1st attempt	2nd attempt	
5.6.1 Остале процедуре прекинутог прилаза <i>Other missed approach procedures</i>	P*	→*	→*					
5.6.2 Процедура прекинутог прилаза са симулираним отказом једног мотора приликом достизања DA/DH или MDA/MDH <i>Go-around with one engine simulated inoperative on reaching DA/DH or MDA/MDH</i>	P*				M*			
5.7 IMC ауторотација с поновним постизањем пуне снаге <i>IMC autorotation with power recovery</i>	P*	→*	→*		M*			
5.8 Вађење из неправилних положаја <i>Recovery from unusual attitudes</i>	P*	→*	→*		M*			
ОДЈЕЉАК 6 – Употреба додатне опреме SECTION 6 - Use of optional equipment								
5.9 Употреба додатне опреме <i>Use of optional equipment</i>	P	→	→					